

GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ ÜZERİNE NOTLAR

*Fatih BAŞBUĞ**,
*Zuhal BAŞBUĞ***

Özet

Sanat yaşayan bir organizma gibi gelişim evresini insanlık var oldukça sürdürecektir. Yeni yaklaşımlar getirecek, güncel olayları takip edecek ve topluma ışık tutacaktır. Sanatçı kendisi için düşünecek toplum için üretecektir. Böyle bir ortamda sanatçının ürettiği eserleri sindirebilen, tüketebilen bir toplum bilinçlendirilmek zorundadır. İlköğretim çağı öğrencileri görsel sanatların her kolunu incelemek, yorumlayabilmek ve zaman zamanda uygulama şansı yakalamalıdır. Bu araştırmanın amacı, görsel sanatlar eğitiminin, hazırlanmış program dahilinde yeniden gözden geçirilerek, aksayabilecek yönlerini ortaya çıkarmak ve eğitimcilerin derse yaklaşımları, öğrencilerden beklentilerinin incelenmesidir. Daha sonra dersi daha iyi kavratılabilmek amacıyla, teknolojik yaklaşımlar geliştirilerek dersi daha zengin ve işlevsel hale getirmektir.

Anahtar Kelimeler: Görsel Sanatlar, Eğitim, Teknoloji, Öğretmen, Öğrenci

*Doç. Dr. Akdeniz Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü

**Öğr. Gör. Akdeniz Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü

BAŞBUĞ, Fatih, BAŞBUĞ, Zuhale, "Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Notlar"

NOTES ON VISUAL ARTS EDUCATION

Fatih BAŞBUĞ,
Zuhale BAŞBUĞ***

Abstract

Art will maintain its evolution like a living organism as humanity exists. It will bring new approaches, follow up-to-date events and bear a torch to society. Artist will think for himself and produce for society. In a situation like that, it is essential that we make society, who can digest and consume the works that artists produce, become conscious. Students in primary school should examine and comment on the every branch of visual arts and have chance to apply. The aim of this study is to examine the students' expectations and teachers' approach and to put the halting sides forth by re-revising within the prepared program of the grade visual art education. In order to teach the lessons better, improving technologic approaches and researching the things to do to make the content of lessons richer and more functional make up the other aim of the study.

Keywords: *Visual Arts, Education, Technology, Teacher, Student*

Giriş

Günümüz toplumları, teknolojinin getirdiği kolaylıkları ve yenilikleri maddi imkanlar dahilinde kullanırken, ekonomiyle ilintili bir gücün etkisi altında bilgi eksenli üretim çalışmaları yürütmektedirler. Öğrenci, öğretmen, işçi, memur kamu sektörünün hemen hemen her kesiminde hizmet alan ya da hizmet veren kişiler, teknolojik gereksinimleri elde etmenin formülünü aramakta, gelişim çağının ihtiyaçlarını ve tüketim kültürünü benimsemektedir. Çağa uygun teknolojik materyal kullanımı zenginleştikçe ve geliştikçe, üretilen hizmetin işin kalitesi aynı oranda şüphesiz ki artacak ve çağı yakalama umudu ile insanoğlu, benlik kaygısı yaşamadan ekonomik gereksinimleri bilimin hizmetine sunacaktır. Toplumların kullandığı teknoloji, bir bakıma yaşadığı dünyayı daha yaşanabilir kılma seviyesini yükseltecektir. Ancak ileri seviye ülke konumuna gelebilmenin yolu teknoloji ve sanayileşmenin insan hayatındaki öneminin iyi algılanmasıyla mümkün olabilmektedir. Ülkemizde son yıllarda her alanda olduğu gibi eğitim alanında da bir takım yenilikler ve gelişmeler yaşanmaktadır. Bunun en güzel örneğini, eğitim kurumlarında kullanılan materyallerin artışı, milli eğitimde bilgisayar destekli konuların artması ve hemen hemen her okulda Internet kullanımının yaygınlaşması olarak göstermek, çeşitlendirmek mümkündür. Böylesine bir gelişmeden söz ederken

BAŞBUĞ, Fatih, BAŞBUĞ, Zuhul, "Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Notlar" maddi olanaklar ve öğrencilerin ilgi düzeylerinin de iyi hesap edilerek konuya farklı pencerelerden bakmak daha yararlı olacaktır.

Hazırlanan ve içeriğinin yeniden yapılandırılarak ortaya konulan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı kitabının önsözünde; *"Sanat, insani özelliklerin geliştirilmesinde ve erdemli bireylerin yetiştirilmesinde en temel etkinlik alanlarından biridir. Sanat ve sanatsal eylem insanın hem kendi iç dünyasını hem de çevresini tanımmasının, onunla iletişim kurmasının ve ilişkilerini geliştirmesinin, -bilimin yanı sıra- bir diğer biçimi, yöntemi ve sürecidir. Bu nedenle sanat eğitimi ya da sanat yoluyla eğitim, sanayi devriminden beri çağdaş eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Daha yaşanılabilir, barış içinde, mutlu, huzurlu, sağlıklı ve insanca bir dünya kurabilmek amacıyla bireyin yaratıcı gücünün ortaya çıkarılması ve bu güçle estetik bir çevre oluşturabilmesinin temel uygulama alanlarından biri, eski adıyla "Resim-İş Eğitimi" olan "Görsel Sanatlar" dersidir."* denilmektedir. Görülmektedir ki görsel sanatlar dersi, milli eğitim müfredatı içinde birey için en az diğer dersler kadar gereklidir. Bireyin toplumda kendisini daha iyi ifade edebilmesi, çevresine karşı uyumu, estetik beğenisinin gelişimi gibi kavramların üzerinde durulduğu önemli bir derstir. Ancak gerek büyük kentlerde, gerekse diğer köy, kasaba ve şehirlerde bu derse verilen önem diğer derslerden daha alt düzeydedir. Bunun en temel sorunlarından biri öğretmen, öğrenci, veli ve okul yönetimi gibi

karşılıklı iletişim halinde bulunan kişilerin ders etkisi üzerinde yeterince egemen olamamalarından kaynaklanan boşluk sorunudur.

Sanat eğitimi ya da görsel kültür başlı başına bir bilim dalıdır. Bilimsel pencereden bakıldığında bilimin diğer kollarından daha alt düzeyde ya da üst seviyede gibi ya da benzer şekilde bir önem sırasına koymak bilimsel dünyanın gerçeklerine ters bir davranış olacaktır. Platon'un sanat konusunda öne sürdüğü ve geliştirdiği düşünceler, sosyal-politik bir düşüncenin izinden gitmekte, sanatsız bir birey düşünülmemelidir, söylemi ile bilim ve sanat arasına ince bir çizgi koyarak mağara alegorisi ile betimlemektedir (San, 2004: 40). Türkiye'de bilimsel eğitimin yapıldığı ya da sanat ağırlıklı eğitimlerin yapıldığı bütün eğitim kurumlarında özel yetenek sınavları ile öğrenci alınarak, bilim ve sanatı aynı anda ölçen bir sınav modeli uygulanmaya çalışılmaktadır.

Özel yetenek sınavı gerektiren programlara giriş sınavlarında belirli bir yetenek dizilimine göre sınavlar yapılarak öğrenci, çeşitli aşamalardan geçirilerek kabul ya da ret edilmektedir. Kişiler yeteneklerini sorgulayamazlar. Ancak küçük yaşta verilecek eğitimle geliştirebilirler. Milli eğitim sisteminde ilköğretim düzeyinde verilen görsel sanatlar eğitimiyle belirli bir yetenek sorgulanmadığından dolayı, öğrenci ileride tercih edeceği yetenek bölümlerini kendi kendine ya da çeşitli kuruluşlardan aldıkları özel

BAŞBUĞ, Fatih, BAŞBUĞ, Zuhul, "Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Notlar"

yetenek sınavlarına yönelik kurslarla geliştirmekte ve sınavlara bu şekilde hazırlanmaktadır. Bu, çalışmanın dışında kalan ayrı bir tartışma konusudur. Fakat burada üzerinde durulan konu, görsel sanatlar eğitiminin Türk eğitiminde ne düzeyde rağbet gördüğü ve geliştirme adına yapılan yenilik çalışmalarıdır. Ortaöğretim seviyesinde verilen sanat eğitimi, özellikle güzel sanatlar liseleri için önemli bir gelişmedir. Yeterli düzeyde, tam donanımlı öğretmenler belirli bir yıl tecrübe kazandıktan sonra yapılan bilim ve yeterlilik sınavını kazanarak bu liselerde görev almaktadırlar. Daha sonra edindikleri tecrübe, bilgi, birikim ve yetenekleri ölçüsünde öğrenciler yetiştirerek, üniversite sınavına hazırlamakta ve üniversitelerde ilgili bölümleri tercih etmeleri sağlanmaktadır. Aslında doğru olanı da budur. Biraz daha konu derinlemesine ele alındığında, öğrenci lise seviyesindeyken ileriye dönük mesleğini seçerek, kendi mesleğinin inceliklerini öğrenerek, gelecekte üniversite eğitimi sırasında tercih edeceği bölümü lise düzeyindeyken belirlemiş olmakta ve mesleki anlamda daha hazır bulunarak üniversiteyi kazanmaktadır. Her açıdan bakıldığında bu önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitimcilerin üzerinde tartıştığı konu ise buradan itibaren başlamaktadır. Belirli bir müfredat düzeni içinde yetişen öğrenci yeteri düzeyde sanat hareketlerini takip ederek, sorgulayabiliyor mu?, çağın getirdiği yenilikleri kendi imkânları ile değil de okulun imkânları ile

öğrenebiliyor mu?, sanat eğitimi dersi için teknolojinin imkânlarından ne ölçüde yararlanabiliyor?, öğretmen sanatsal olayları ne kadar takip edebiliyor?, kendisini yetiştirmede, bilgi edinmede, bilimsel yayınları takip edebilmede, derste kullanacağı materyalleri önceden hazırlama noktasında ne gibi bir yol izliyor? İzlemiş ve başarıya ulaşmış olduğu metotları, çeşitli bilimsel dergilerde yayınlıyarak diğer meslektaşlarıyla paylaşabiliyor mu? İşte konunun özü ve tartışmanın başladığı nokta burada öne çıkmaktadır.

Görsel Sanatlar Eğitimi

Görsel sanatlar eğitimi, öğrencilerin elde ettikleri bilgileri, günlük yaşantıları ve diğer derslerde öğretilen konuları da içine alarak bunlar arasında mantıklı bağlantılar kurmalarını sağlamayı amaçlayan geniş kapsamlı bir eğitim şeklidir (Alakuş ve Mercin, 2009: 16).

Günümüzde uygulanan görsel sanatlar eğitimi öğretim programı incelendiğinde önceki programlardan farklı bir anlayışa ve yapıya sahip olduğu görülebilmektedir. Öncelikle, adı “Resim-İş” olan dersin yerine ders içerisindeki etkinliklerin sadece salt resim eğitimine yönelik olmayan; heykel, seramik gibi üç boyutlu; grafik, özgün baskı gibi iki boyutlu sanat alanlarını içeren “Görsel Sanatlar” adı kullanılmıştır (Ertürk, 2013: 78).

BAŞBUĞ, Fatih, BAŞBUĞ, Zuhâl, "Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Notlar"

Görsel sanatlar dersi, çocukları araştırmaya, yaratıcılıklarını kullanmaya üretmeye yönlendiren ve bunları yaparken onları dinlendiren, eğlendiren yönleriyle her zaman çok ilgi uyandıran bir ders olmuştur (Özsoy, 2006: 19). Öğrenciler tarafından böylesine ilgi uyandıran bir dersin müfredatı içinde de bazı önemli değişiklikler yaparak, dersi daha anlaşılabilir kılmak mümkündür. Yani bireyi dersi sadece rahatlama ve eğlence aracı olarak görmekten çıkararak, daha verimli ve bilimsel yönünü sorgulayan, araştıran bir konuma getirmek gereklidir. Böylece gelişim ve süreç sonunda birey, sanat formlarını ustaca yakalamaya yönelmelidir. Dersin içeriğine bilgisayar teknolojisinin de dahil edilerek farklı, özgün çizgilerle birlikte renklerin anlam kazandırılacağı tamamen aklın üretebileceği şekiller ve konular elde edilmelidir. Bu anlamda, dersin amacı çağa uygun ve günümüz teknolojilerinin uzağında kalmayacaktır.

Görsel Sanat Eğitiminde Problem Durumu

Sanat eğitimciler Freud'un bilinçaltı kuramının yaydığı düşünceye çok yönlü eğilim duyarlar. Kuramda yer alan bilinçaltı ve düşsel alana ilişkin savlar sanatçı için olduğu kadar sanat eğitimi için de önemlidir. Düşsel yaşam sanatın can damarıdır (Kırıçoğlu, 2002: 168). Düşsel yaşam biçiminin beslendiği em büyük kaynak

şüphesiz ki algılama biçimidir. Algı, insan beyninin şekillendirdiği ölçüde yansıttığı ruhsal çözümlerdir. Kuşkusuz Batı uygarlığı, nesnel olarak var olan dünya ile onun algısı arasındaki ayırmadan büyük ölçüde yararlanmışır. Bu ayırım ilk kez fiziksel olanla, “zihinsel olan” arasındaki farkı ortaya koymuştur. Psikolojinin başlangıç evresi de olgu açısından zihinle direk olarak bağlantılıdır (Genç ve Sipahioğlu, 1990: 34). Psikoloji, sanatın gelişim ve oluşum evresinin beslendiği en önemli kaynaktır. Sanatçı doğadan ve toplumdan elde ettiği psikolojik dinamikleri eserlerinde işleyebilir ya da biçimlendirebilir. Bu sebeple, sanatın varoluş serüveninin kökeni incelendiğinde, psikoloji ve yaşam sanatın yaşamasında ve yaşatılmasında etkindir.

Sanat yaşayan bir organizma gibi gelişim evresini insanlık var oldukça sürdürecektir. Yeni yaklaşımlar geliştirecek, güncel olayları takip edecek ve topluma ışık tutacaktır. Sanatçı kendisi için düşünecek toplum için üretecektir. Böyle bir ortamda sanatçının ürettiği eserleri sindirebilen, tüketebilen bir toplum bilinçlendirilmek zorundadır. İlköğretim çağı öğrencileri görsel sanatların her kolunu inceleme, yorumlayabilme ve zaman zamanda uygulama şansı yakalamalıdır. Fakat günümüzde resim dersiyle başlayan ve sınırlandırılan bazı konular genişletilerek, görsel sanatlar haline getirilerek tek çatı altında toplanmıştır. Böylece öğrencilerin sanatı tartışabilme, öğrenme, düşünme, uygulama gibi

BAŞBUĞ, Fatih, BAŞBUĞ, Zuhul, "Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Notlar"

becerileri bir bakıma sınırlandırılmıştır. Sınırlandırılan konularla birlikte, okullarda görsel sanatlar dersiyle ilgili teknoloji kullanımı ya da sanatsal form inşa ederken teknolojiden yararlanma becerisi gösterilmemektedir. Bu şekildeki bir problemi çözümenin en iyi yolu yapılacak bilimsel veri toplama araçlarıyla alan çalışması yapmaktır. Ancak alan çalışmasına materyal oluşturabilecek bilgilerin derlenmesi, ya da belirli bölgelerde görev yapan eğitmen ve öğrencilerle birlikte problemlerin ortak bir anlayışta belirlenmesi önemlidir.

Görsel sanatlar eğitimi bireysel ve toplumsal amaçları arasında bireyin kendi yeteneklerini fark etmesini, kendine güven duygusu kazanmasını ve geliştirmesini sağlamak önermesi, bireyin kişiliğine beklendi etkinin yapabilmesi açısından son derece yararlıdır (Buyurgan ve Buyurgan, 2012: 13). Bu sebeple görsel sanatlar eğitimi, toplumsal yükselişin sanatı öğrenebilme, uygulama ve düşünsel boyutta kullanma açısından gerekli ve zorunlu bir eğitimidir. Eğitim biçimlerinde aksama, sorun ve güçlük ile karşılaşılması doğaldır.

Görsel sanatlar eğitiminde çözüm önerilerinin geliştirilebilmesi, aynı zamanda problemin en iyi biçimde tespit edilebilmesiyle mümkündür. Buradan hareketle öncelikle eğitmen açısından

olumsuzluk olarak değerlendirilebilecek bazı sorunları belirlemek mümkündür;

-Öğrencilerin görsel sanat eğitimi dersini, dersin kendi öğretmeninden öğrenmeye ortaokulda başlamaları, başlı başına büyük bir sorundur. Çünkü bir eğitimcinin her alanda yeteri derecede bilgi sahibi olmasını beklemek büyük bir yanılığdır. İlkokul çağları öğrencilerin yaratıcılık anlamında en verimli olduğu çağlardır, bu dönemi çok iyi değerlendirmek gerekmektedir. İlkokul öğretmeni görsel sanatlar dersinde kendi birikimini kullanmaktadır. Ancak sanatsal yaratıcılığı destekleme ve yaratıcılığı engellememe ile ilgili yeterince bilgi sahibi olmadıklarından öğrencilerin yaratıcılıklarını sınırlandırabilmektedirler. Öğrenci ortaokul düzeyine gelinceye kadar da karşılaşılan bazı problemler neticesinde yaratıcılıkları engellemekte, kimi zaman da çeşitli alanlarda cesaretleri kırılarak olumsuzluk noktasında kendini göstermektedir. Yaratıcılık yaşamımızdaki her alanda gerekli olan en önemli unsurlardandır.

Yaratıcılık yalnız sanatsal süreçlerde ya da sanat eğitimi ve öğretimine ilişkin etkinliklerde rol oynayan bir yeti olmayıp, insan yaşamının ve insanlığın evriminin tüm yönlerinde yer alan temel bir yetenektir. İnsan tarafından tamamlanmış her işte, yaratıcılık, bir temek öge olarak bulunmaktadır.(San, 2003:14)

BAŞBUĞ, Fatih, BAŞBUĞ, Zuhâl, "Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Notlar"

-Ders süresinin teknolojik materyalleri rahatlıkla kullanabilecek bir ortam hazırlanmasında yetersiz oluşu,

-Okullarda eğitimin bir üst kademesine geçişte girilen bazı sınavların(Teog, LYS vb.) öğrencide meydana getirdiği kaygı ve görsel sanatlar dersi gibi bazı derslerin öneminin öğrenci ve veli gözünde azalması,

-Okul idarecilerinin konuya ve derse duyarlı yaklaşmamaları, teknolojik materyalleri sağlamada maddi destek sağlamamaları,

-Okul içinde görev yapan diğer branş öğretmenlerinin gerekli yardım ve desteği göstermemeleri,

-Okulun fiziki şartlarının teknolojik alet kullanmaya elverişli olmaması,

-Okulun gerekli maddi desteği gösterecek bir ödeneği olmaması,

-Çevrede müze ya da sanat galerisi gibi dersle ilgili ziyaret edilecek bir mekân bulunmaması,

-Öğretmenlerin maddi olanak yetersizliğinin ders için gerekli teknolojik materyalleri almasına engel teşkil etmesi,

-Ailelerin görsel sanatlar dersine gerekli yardımı ve desteği göstermemeleri,

-Yeni hazırlanan müfredatın içerik bakımından oldukça dolu olması, ancak uygulamada yetersiz kalması.

Şeklinde sıralanabilen sorunları fiziki ve bölgesel özelliklerine göre artırmak zor değildir. Ancak "problemi belirlemek" yerine "problemlere çözüm önerileri de nasıl getirilebilir" anlayışı önemlidir. Eğitimcilerin karşılaştıkları sıkıntılara ek olarak eğitim gören bireylerinde sıkıntılarına değinmekte fayda vardır;

-Ders saati, herhangi bir uygulama çalışması yapabilmek için yeterli düzeyde değildir,

-Ders ile ilgili okul dışında çok fazla kaynak taraması ve gezi inceleme yapma imkânı yoktur,

AKDENİZ SANAT DERGİSİ, 2016, CİLT 9, SAYI 18

-Diğer öğretmenler görsel sanatlar dersi ile ilgili çalışmalarda ortak hareket etmemektedirler,

-Görsel sanatlar dersinde heykel, resim, seramik, bilgisayar tasarımı gibi konular yeterince incelenmiyor,

-Derste öğrendiğim teknikleri boş zamanlarımı değerlendirilmede kullanacağımı düşünmüyorum,

-Ders öğretmenin teknolojik materyalleri yeterince derste kullandığını düşünmüyorum,

-Sınıf nüfusunun kalabalık oluşu dersi olumsuz etkilemektedir,

-Arkadaşlarımla görsel sanatlar dersi için uyum içinde çalışmıyorum,

-Yeteneğim yok,

-Bilgisayar destekli derslerden daha fazla verim alacağıma inanıyorum, fakat bugüne kadar böyle bir ders işlemedik,

-Aynı materyalleri kullanmaktan sıkılan bir sınıf içinde ders işlemek sınıfı olumsuz etkilemektedir. Şeklinde görüşler olduğu çeşitli araştırmalarla ortaya konulmuştur. Bu sıkıntıların bir bölümü eğitim gören bireylerin sanat eğitimine yaklaşım biçiminin sorgulanması adına da değerlidir. Ancak bireylerin beklentileri ve ileriye dönük stratejik plan açısından irdelenmesi gereken olgulardır.

Bireylerin genel anlamda üzerinde durdukları konular irdelenirken, müfredat içinde hazırlanan programların gayesi, öğrencileri derse iyi motive ederken bir yandan da topluma yararlı bireyler haline getirmek olarak anlatılmaktadır. Fakat öğrenci topluma yararlı birey olurken, kendi toplumunu da sorgulayan

BAŞBUĞ, Fatih, BAŞBUĞ, Zuhâl, "Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Notlar"

hataları fark edebilen, düşünebilen bilgi ve karar verebilme seviyesi gayet üst düzeyde bir kişi olarak ta yetişebilecek düzeydedir. Böyle bir öğrenci profilinin topluma faydası mutlaka önemli düzeyde olacaktır. Nasıl ki toplumda gördüğü aksaklıkları kendi hayat biçiminde de arayacak ve yanlışlıkları düzeltecek, böylece aileleri de onlara karşı olumlu davranışlar kazanacaktır.

Görsel Sanatlar ve Eğitim Teknolojileri

Türk eğitim sistemi hazırlanırken yeniliklere, gelişmelere açık, ilerici bir politika izlenmesi yönünde kararlar alınarak bazı birimler kurulmuştur. Bu birimler tam yetkilerle donatılarak görev paylaşımı yapmış, ileride oluşabilecek aksaklıklara meydan vermeyecek şekilde düzenlenmiştir. Ancak zamanla misyonunu ilerilere taşıyabilecek bilgi, birikim ve donanım hedefinden çeşitli nedenlerden dolayı uzaklaşmıştır. Bu şekilde kurulan ve bugünde görevini eksiksiz olarak yapmaya çalışan birimlerden biride Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'dür. Bu kurumun tarihi oldukça eskilere dayanmaktadır.

Yeni Türk harflerinin 1928'de kabul edilmesi ile Genç Cumhuriyet, okuma yazmayı tüm ülke coğrafyasına yaymayı hedefleyen bir seferberlik başlatmıştır. Cumhuriyetin kuruluşu ile

birlikte eğitim anlayışında yaşanan köklü değişiklikler, çağdaş eğitim için gerekli araçların sağlanmasını da zorunlu kılmıştır. Bunun için 1930’lu yıllarda daha nitelikli bir eğitim için yurt dışından haritalar, tepegözler, deney araçları getirilmiştir.

Konuyu eğitim ve ekonomi yönünden inceleyen Milli Eğitim Bakanlığı, 1950’li yıllarda yeni bir karar alır: Bundan böyle eğitim araçlarının üretimi yurt içinde yapılacaktır. Buna paralel olarak 1951 yılında görsel ve işitsel eğitim araçlarının üretilmesi ve çoğaltılması amacı ile 1951 yılında Öğretici Filmler Merkezi (ÖFM), 1952 yılında ilk ve orta öğretim düzeyindeki öğrencilere test soruları hazırlamak için “Test Bürosu” kurulmuştur.

ÖFM’ de 1960 yılında film şeridi yapımına başlanır. 1962’de de bu merkezde filmlerin seslendirilmesine geçilir. Ardından “Radyo İle Eğitim Ünitesi" kurulur ve ÖFM’ nin adı “Film Radyo Grafik Merkezi” ne dönüştürülür.

1980’li yıllar gelindiğinde teknolojik gelişmeler dünyada ve ülkemizde yeni ufuklar açmış bilgisayar teknolojisi hızlı adımlarla çağımıza damgasını vurmuştur. Bilgisayar teknolojisindeki bu hızlı gelişim kısa sürede ulusal eğitimimize de yansımıştır. MEB’de bilgisayara ilişkin görev ve hizmetleri gerçekleştirmek, sınavlarla ilgili planlama, uygulama ve değerlendirmeleri yapmak amacı ile yeni bir başlangıç oluşturulur. Böylece 1952 yılında “Test Bürosu”

BAŞBUĞ, Fatih, BAŞBUĞ, Zuhul, "Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Notlar"
adı altında kurulan ve uzun yıllar sınav hizmetleri yürüten kurumun yeni adı 1982 yılında "Bilgi İşlem Daire Başkanlığı" olmuştur.

1992 yılına gelindiğinde Film Radyo ve Televizyonla Eğitim Merkezi'ne Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı başkanlık statüsü verilir. Başkanlığa bağlı olarak, örgün eğitim dışında kalan yurttaşlarımızın uzaktan eğitim yöntemi ile lise eğitimi görmelerini hedefleyen "Açık Öğretim Lisesi" kurulur.

1990'lı yılların belirgin özelliği teknolojiye yaşanan gelişim ve dönüşümlerle bilgisayarın günlük yaşamımıza girmesidir. Sayısal bilgilerin analizleri yanında bilgisayar bir eğitim aracı olarak da işlev görmektedir artık. Gelişmelere uygun olarak, Bilgi İşlem Daire başkanlığı 1992 yılında "Bilgisayar Hizmetleri ve Eğitim Genel Müdürlüğü"ne dönüştürülür.

FRTEB uzaktan eğitim teknolojilerindeki gelişmeleri de izleyerek, bu teknolojilerin yurdumuzda uygulanabilirliği üzerine araştırmalar yapar. 1996 ve 1998 yıllarında gerçekleştirdiği "Birinci ve İkinci Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumlarıyla" bu alanda dünyaca ünlü isimleri bir araya getirir. Sunulan bildiriler kitaplaştırılarak ve CD Rom ortamına aktarılarak alandaki yazına önemli bir katkı sağlanır.

1998 yılına gelindiğinde farklı kollardan gelişerek büyüyen, Film Radyo ve Televizyonla Eğitim Bakanlığı (FRTEB) ile Bilgisayar Hizmetleri ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, tek bir kurum çatısı altında birleştirilir. Kurum “Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü” adını alır. Kısa adıyla EğiTek doğmuştur.

EğiTek ülkemizin yetkin bir eğitim teknolojisi merkezi durumuna gelmesini hedeflemektedir. Eğitimde kullanılmak üzere her çeşit görsel, işitsel, bilgisayar tabanlı dijital eğitim aracını geliştirilmesi, üretilmesi çalışmalarını sürdürmektedir.

Eğitim ve öğretimin teknolojik gelişmelerle desteklenmesi, yaygınlaşması, niteliğinin yükseltilmesi,

Açık öğretim ile örgün öğretim arasında işlevsel bağlantı kurulması için gereken araştırma, planlama, uygulama, değerlendirme çalışmaları,

Merkezi sistemle yürütülen resmi yerleştirme ve bitirme sınavları,

Bakanlığın merkez ve taşra örgüt birimlerini bilgi işlem etkinliklerine ilişkin görev hizmetlerini yürütmek de EğiTek’ in görevleri arasındadır.

Bu çerçevede;

BAŞBUĞ, Fatih, BAŞBUĞ, Zuhul, "Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Notlar"

Radyo programları, Ses kasetleri, TV programları, Teleteks yayınları, Video paket programları, Slaytlar, Fotoğraflar, Albümler, Basılı Materyaller, CD rom, Web sayfası yayımları ve üretimleri sürdürülmektedir.

2000'li yıllar bilgisayarın ve bilgisayar temelli eğitim ürünlerinin gündelik yaşamda yaygınlaşmasını ve bu araçların kullanımının okulda öğretilmesini gündeme getirmiştir. EğiTek bu gereksinime yönelik olarak eğitimcilere eğitimde bilgi teknolojilerini kullanımına ilişkin seminer ve kurslar düzenlemekte, bilgisayar donanım ve yazılımlarını öğretmek üzere formatör öğretmenlerin yetiştirilmesi çalışmalarını da sürdürmektedir. Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün adı daha sonra Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir.

Ülkemiz okullarının bilgisayar donanımına sahip ama müfredata uygun yazılımdan yoksun birer teknoloji yığınağı durumuna düşmemeleri için ders yazılımları geliştirilmiş, satın alınmış ve okullara ulaştırılmıştır. Bugün 40.000 den fazla okulda ADSL destekli internet bağlantısı mevcuttur. Görülmektedir ki teknoloji alanında yenilik sayılabilecek çalışmalar Türkiye Cumhuriyeti tarihinden beri sürdürülmektedir. Yenilik ve Eğitim Teknolojileri biriminin görev ve temel değerleri incelendiğinde de;

Eğitim sistemini;

*İleri teknolojilerle kaynaştırmak,
Yeniliklerle desteklemek,
Ölçüp değerlendirerek sürekli geliştirmek,
Yaratıcı çözümler geliştirmeyi özendirme*dir. Olarak belirtilmektedir.

Yukarıda eğitim teknolojileri alanında, Türkiye’de yapılan çalışmalar ve temel değerleri hakkında bilgiler verilmiştir. Yenilik ve Eğitim Teknolojileri birimi, görsel sanatları da çok önemli bir alan olarak görmekte ve bu alanda da yenilik çalışmalarını genişletmeyi düşünmektedir. Buradan hareketle görsel sanatlar şubesi kurularak teknolojik anlamda yenilik çalışmalarını sürdürmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı’nın son yıllarda üzerinde durduğu “Fatih Projesi”nin birinci ayağı ve çalışmaları 2012 yılında başlamış, beklenen hedeflere ulaşma yönünde kararlı adımlar atılmıştır. Beş yıllık bir süreci kapsayan proje ile birlikte 42.000 okulda 570.000 derslikte teknolojik araçlar yardımıyla dersler daha görsel ve zengin biçimde işlenecek ortam hazırlanmıştır. Her okula çok fonksiyonlu yazıcı ve doküman kamera alınması, etkileşimli tahta, kablolu İnternet bağlantısı kurulması, öğretmenlere ve öğrencilere tablet bilgisayar dağıtılması gibi teknolojinin geldiği son noktayı, eğitim

BAŞBUĞ, Fatih, BAŞBUĞ, Zuhâl, "Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Notlar"

alanına entegre edebilecek çalışmalar yapılması, gelişim açısından büyük önem arz etmektedir. Böylece bilginin son derece önemli olduğu çağda, bilgiye erişebilecek, öğrenimi kolaylaştıracak çabalar eğitim açısından gerekli ve yerindedir

(<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/index.php>. Erişim tarihi: 22.04.2013).

Milli eğitimde yürütölen bu projelerin yükseköğretim kurumlarına da yansıtılması yerinde olacaktır. Kendi içinde özerk bırakılmış, teknolojinin sadece üniversite imkânları dahilinde sağlandığı pek çok üniversite günümüzde faaliyetini sürdürmektedir. Bu anlamda öğretim elemanlarını teknoloji kullanımı konusunda bilgilendirecek ve teşvik edecek çalışmaların yapılması şarttır.

Sonuç ve Öneriler

Eğitimciler her türlü önyargından uzak, yeniliğe açık bir anlayış içinde bulunarak, gerekirse hizmet içi eğitimlerle teknoloji ile barıştırılmalı ve süratle teknolojik imkânlardan yararlanabilecek düzeye getirilmelidir. Mevcut eğitim sistemi yenilikten uzak, Avrupa eğitim sistemi ile rekabet edebilecek düzeyde değildir. Bu sebeple klâsik eğitim sistemi, zaten başlı başına bir tartışma konusudur. Aksaklıkları bulunmaktadır. Olumlu, olumsuz yanları bulunmaktadır. Çağın gereklerini tam olarak gelecek kuşaklara

taşıma noktasında ilerici metotlar geliştirilmelidir. Eğitim, laboratuvarlarda keşfedilerek bulunacak bir unsur değildir. Yaşayarak, deneyerek her açıdan irdelenerek öğrenci, okul, aile, öğretmen ekseninde tartışılarak doğruya gidilecek, yöntemlerle çözülecek bir bilimdir. Bu nedenle öğrencilerin eğitim düzeyleri, fiziki şartlar vs. oluşmadan, göz önünde bulundurulmadan yeni yaklaşımlar getirmek doğru bir davranış değildir. Ancak denemeden hüküm yürütmek yerinde saymak olacaktır. Gerekli şartlar oluştuğundan sonra öğretmen son kararı verecek mercidir. Başarılı ya da başarısız, öğrencilerin geri dönüşüm davranışlarından öğretmen kullandığı metodun olumlu ya da olumsuz etkilerini idrak edebilecek kapasitedir.

Görsel sanatlar dersi, güncellenerek resim dersinin klâsik duruşundan daha etkili hale getirilmiştir. İçeriği genişletilerek, öğrencinin yanında öğretmende aktif bir görev almıştır. 21. yüzyıla yakışan öğretmen görüntüsü içinde her öğretmen kendi vizyonunu genişletmeli, zengin materyal kullanarak dersi daha olumlu hale getirmelidir.

Son yıllarda bilgisayar teknolojisinde görülen gelişmeler ışığında, git gide ucuzlayan bir yapı dikkati çekmektedir. Özellikle hem kullanım açısından hem de taşınabilirliği açısından tablet bilgisayarlar içerdikleri çizim programları ile bireyleri daha yaratıcı

BAŞBUĞ, Fatih, BAŞBUĞ, Zuhul, "Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Notlar"

hale getirebilecek düzeydedir. Eğitim kurumlarında tablet kullanımı artırılmalı, teşvik edilmeli ve defter, kitap, kalem gibi bireylerin her daim yanlarında bulunmalıdır.

Günümüz bilgi teknolojilerinde kullanılmak üzere yeni programlar geliştirilerek eğitim camiasının yararlanabileceği, indirilebilir, ucuz ve nitelikli formatlarda açık erişime sunulmalıdır. Çeşitli Internet siteleri kurularak, öğrencilerin sanal ortamda çalışmalarını birbirleri ile paylaşmaları sağlanmalı hatta uluslararası düzeyde de farklı ülke öğrencileri ile de çalışmaların karşılıklı iletişim yoluyla ortak, karma sergiler düzenlenmelidir. Sanal ortamda kurulacak böyle bir sitenin maddi açıdan çok fazla yükümlülük getirmeyeceği muhakkaktır. Sonuçta öğrenci yüz yüze gelmediği farklı ülkelerde aynı eğitimi alan öğrenci akranlarıyla çalışmalarını yan yana getirebilme olanağı bulacaktır. Eğitim açısından gerçekleşecek böyle bir dayanışmanın sadece kültürel, sanatsal anlamda değil dil açısından da öğrenciye getirilerinin olacağı bir gerçektir. Böylece ilköğretim ya da dengi okullarda eğitim gören öğrenciler, bilgisayarı daha verimli amaçlar doğrultusunda kullanabileceklerdir. Uzaktan eğitim sistemi her alanda kullanılmalı, gerekli ortamlar hazırlanarak, gerekirse yurtdışında bulunan sanat okulları ile çeşitli anlaşmalar yapılarak, farklı eğitimcilerden ders alma olanakları sağlanmalıdır. Böylece

kültürler arası değişimlerinde kazanacağı boyut, evrensel sanat dilini kullanım açısından önem kazanacaktır.

Belirli bir seçici kuruldan geçen çalışmalar sanal sergiler vasıtasıyla sadece öğrencilerin görebileceği bir ortamdan kurtarılarak daha geniş kitlelere de hitap edecektir. Köy veya kasabalarda sergileme imkânı bulamayan çalışmalar böylece sanal ortamda rahatlıkla sergilenme şansı bulacaktır. Fırça, boya gibi resim dersinin temel ihtiyacı olan araçların kullanım ve ucuzluğu dikkate alındığında kullanılması caziptir. Ancak yeniden yapılanma içinde günümüz teknoloji araçlarının başında gelen bilgisayar ve yazıcılarında bu aletlerin yerine kullanılması konunun daha değişik boyutlarda değerlendirilmesine ve konunun sınırsız bir şekilde ele alınmasına daha çok imkân tanıyacaktır.

Öğrenciler çeşitli bilgisayar programları vasıtasıyla (Photoshop, Corel, Friend) yeni tasarımlar geliştirerek, yenilikleri takip ederek ve sürekli güncellenen efektler kullanarak çalışmalarını oluşturmalarıdır. “Bilgisayar kendi kendine tasarım yapmaz” anlayışı öğrenciye kazandırılarak öğrencinin bilgisayara adapte edilmesi ve özgürce tasarımlarını yapabileceği zeminin hazırlanması gereklidir. Okul yönetiminin öğretmenle bu konuda sürekli iletişim içinde olması gereklidir.

BAŞBUĞ, Fatih, BAŞBUĞ, Zuhâl, "Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Notlar"

Öğrencilerin ve öğretmenin koordineli çalışabilecekleri bir ortamın hazırlanmasında en büyük rol okul idarecilerine düşmektedir. Bunun için İl Milli Eğitim Müdürlüklerinde konu ile ilgili bir birim kurularak, idarecilerin seminerler vasıtasıyla bilgilendirilmeleri gereklidir. Okul idarecileri de yapılan çalışmalardan haberdar edilmeli, öğretmenlerle uyum içinde çalışmalıdırlar.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın önemli birimlerinden olan Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün daha verimli hale getirilmesi için bilgisayar sektöründe uzmanlaşmış yazılım şirketleri ile anlaşmalar sağlanarak, teknoloji destekli eğitim üzerinde yeni stratejiler geliştirilmelidir.

Görsel sanatlar eğitimi içinde yer alan ve sürekli olarak üzerinde önemle durulan müze eğitimi konusunda da, yine bilgisayar destekli çeşitli sanal müzeler kurulmalıdır. Bunun benzeri yurtdışı kaynaklı pek çok İnternet sitesinde mevcuttur. Öğrencilerin bilgisayar ortamında daha rahat davrandıkları gerçeği gözden kaçırılmamalıdır. Bu rahatlığın çok iyi değerlendirilerek, iletişimde öncü rol olarak kullanılması gereklidir. Ülkenin farklı kentlerinde yer alan müzelerin sanal ortama taşınarak bilgilendirme amaçlı ilköğretim çağı öğrencilerinin yaş düzeyleri de göz önünde bulundurulmalı, böylece bakış açılarının genişletmeleri sağlanmalı, araştıran,

AKDENİZ SANAT DERGİSİ, 2016, CİLT 9, SAYI 18

sorgulayan ve düşünen nesiller yetiştirilmesi hedeflenmelidir. Yaratıcı bireylerin oluşması, gelişmesi ve üretmesinde en önemli unsurlardan biri olan gerekli ortamın hazırlanması, üretkenlik noktasında bu manada verimi artıracaktır.

KAYNAKLAR

ALAKUŞ A.O. ve MERCİN, L., (2009), Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi, Ankara: Pegem Yayınları.

BUYURGAN, S. ve BUYURGAN U., (2012), Sanat Eğitimi ve Öğretimi Eğitimin Her Kademesine Yönelik Yöntem ve Tekniklerle, Ankara: Pegem Yayınları.

ERTÜRK, M., (2013), İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar Eğitimi Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, January, 3(1).

GENÇ, A. ve SİPAHIOĞLU, A., (1990), Görsel Algılama Sanatta Yaratıcı Süreç, İzmir: Sergi Yayınevi.

KIRIŞOĞLU, O., (2002), Sanatta Eğitim Görmek Öğrenmek Yaratmak, Ankara: Pegem Yayınları.

ÖZSOY, V., (2006), Görsel Sanatlar Eğitiminde Uygulamalar, Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları No: 4, Sayfa: 19.

OĞUZKAN, A.F., (1993), Eğitim Terimleri Sözlüğü, Ankara.

SAN, İ., (2004), Sanat ve Eğitim Yaratıcılık Temel Sanat Kuramları Sanat Eleştirisi Yaklaşımları, Ankara: Ütopya Yayınevi.

Türk Dil Kurumu. (1974), Türkçe Sözlük. Ankara: T.D.K.

- Milli Eğitim Bakanlığı, Erişim tarihi: 09 Temmuz 2007, <http://egitek.meb.gov.tr/egitek/tanitim.html>
- Milli Eğitim Bakanlığı, Erişim tarihi: 22 Nisan 2013, <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/index.php> (Erişim tarihi: 22.04.2013).